

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
küldendők
Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.
Előfizetési pénzek,
reklamációk
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz -udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Protestáns szabadelvűség.

Nem régiben egyik egyházmegye fegyelmi törvényszéke a vádlottak padjára állított egy papot. A tiszteletes ur valami rossz fát tett a tűzre; olyan fát, melynek elégsében első sorban, éppen a többi tiszteletes urak botránkoztak meg. A fegyelmi bíróság tagjai között voltak papok, de voltak világi emberek is, a mint a bíróság tagjait a törvény összealkotta. A tiszteletes urak egyhangulag úgy nyilatkoztak, hogy vádlott paptársuk csakugyan hibás, mert, mint pap, éppen a papi hivatalába vágó dolgot nem teljesítette. A világiak ezzel szemben szintén egyhangulag azt mondták, de hogy hibás, nem hibás a vádlott tiszteletes ur. Ezt csak az elfogultság, szűkkeblűség mondhatja. De ha az esetet a keresztyén ember-szeretet és a protestáns szabadelvűség szemüvegén nézzük, semmi hibát nem látunk.

Hát jól van. Legyen úgy, hogy a papok tévedtek, ha már tévedésnek lehet minősíteni azt, hogy a pap hivatását becsületesen betölti, dolgát pontosan elvégzi és mindent elkövet — mint a jó pásztor, — hogy nyájának kicsinyeit és nagyjait megtartsa. És legyen úgy, hogy a világiaknak igazuk volt, ha már a szabadelvűséget feltétlen igazságnak tartjuk. De, hát mi is tulajdonképpen a szabadelvűség? Mi úgy képzeljük, hogy a szabadelvűség *külsőleg* egy nagy, terjedelmes, bő köpenyeghez hasonlít, a mely alá sok minden

befér. S a mi csak az alá behuzódik, legyen az ember, vagy portéka, annak a látható oldalára mind fel van írva vastag betűkkel: szabadelvűség. De, hogy a köpenyeg alatt levőknek a *belsejében* mi van: azt csak akkor tudjuk meg, ha kibontanók a zsákot. Kép nélkül szólva, a mostani jobbpartot pl. szabadelvű pártnak nevezik. De, bizony vannak ott olyanok is, nagy számmal, a kik nem szavaznák meg a katonai javaslatokat. Tehát vannak jó hazafiak. De vannak még nagyobb számmal olyanok, a kik készek megadni mindent. Ismét — példának okáért mondjuk csupán — vannak olyanok, a kik nem szeretnék, ha valami idegen hatalom a mi dolgainkba beleszólana. De, lehetnek olyanok is, a kik már eltűrnék, s el is tűrik, ha pl. a pápa öszentsége szól bele a dologba.

A protestáns egyház is egy nagy, szabadelvű tábor, csak hogy ennek tagjai a Krisztus palástja alatt állanak s ebből kifolyólag az evangelium szabadságáért küzdenek, a pápai uralom ellenében; a hit, a lelkiismeret függetlenségeért a papi gyámsággal szemben; világosságért a sötétség ellenében; tiszta erkölcsi életért a bűnnel szemben, szóval az Isten akaratának diadalmáért az emberi, véges akarattal szemben. *A protestáns szabadelvűség tehát nem más, mint élet, haladás, szabadság, mint Istenországának uralma e földön.* És kédem: evangélikus református egyházunk nem ennek szolgálatában áll-e? Ha ennek szolgálatában

áll: szabad-e, a világi szabadelvűség czégére alatt, tagjainak az ellen cselekedni? Ugy-e bár, nem szabad. A fenforgó esetben ama tiszteletes ur éppen a kath. egyház malmára hajtotta a vizet. Ezért ítelték el paptársai.

Ezeket azért hoztuk fel, hogy a jelszavak senkit meg ne tévesszenek. A szabadelvűségnek igen káros kinövéseit látjuk az életben. Azon czim alatt pl., hogy mind egy Istent imádunk: református hiveink végig járják a bucsukat, együtt ünnepelnek a katolikusokkal. Azon czim alatt, hogy mi a krisztusi türelmet, szeretetet hirdetjük: nem szabad elnézni, hogy jogainkat elharácsolják, hiveinket reversálisokkal elfogdossák. Azon czim alatt, hogy a mi vallásunk ugy is a szabadság vallása: nem szabad eltérni, hogy egyházi alkalmazottaink pl. a házasság kérdésében a kath. befolyásnak tért engedjenek. Az ilyen szabadelvűség ártalmára van egyházunknak. Ez nem haladás, hanem visszaesés, nem a világosságnak, hanem a sötétségnek terjedése. Az igazi szabadelvűség az evangéliumban van. Attól eltérnünk nem szabad.

Kálvin János az imádságról.

— 12. A megszólítás. —

Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy!

Ime, már itt a kezdetén találkozunk azzal,

amit fennebb mondtunk, hogy minden imádságunkat Krisztus nevében kell Istenhez intéznünk, aminthogy semmi imádság sem kedves előtte másnak a nevében. Mert mihelyt Istent Atyának nevezük: a Krisztus nevére hivatkozunk. Mert micsoda bizodalommal nevezhetné az Istent valaki Atyának s ki merészkednék igénybe venni magának az istenfűség méltóságát: ha a Krisztusban a kegyelem fiaivá nem fogadtattunk volna? a ki mivelhogy valóságos Fiu, minékünk az Atyától testvérül adatott, hogy ami neki természet szerint sajátja volt, a fiuváfogadás kegyelmi ténye folytán, a miénk legyen, ha ezt az oly nagy kegyelmet szilárd hittel magunkhoz öleljük. Amint János apostol mondja: Az a hatalom adatott mindazoknak, akik az Isten egyszülött Fiának nevében hisznek, hogy ők maguk is Isten fiai legyenek.

Igy tehát mind az Atya a mi atyánknak nevezi magát, mind tőlünk azt kívánja, hogy így nevezzük őt. Ezzel az olyannyira kedves névvel minden bizalmatlanságunkat eloszlatja; mert erősebb szeretetet találni sehol sem lehet, mint egy atyában. Az ő szeretete pedig éppen olyan mértékben nagyobb és különösebb a mi szülőink minden szereteténél: aminőben az ő jósága és irgalma fölülmulja minden emberét. Ugy, hogy ha a földi atyák az atyai érzelmet merőben levetkőzve, mind elhagynák az ő fiaikat: ő minket nem fog elhagyni soha, mivel maga-magát meg nem tagadhatja. Mert birjuk az ő ígétét: Ha ti gonosz létekre is tudtok a ti fiatoknak jót adni: mennyivel inkább a ti Atyátok, ki a mennyekben van? És hogyha mi az ő fiai vagyunk, valamilyen képen a fiu nem menekülhet egy idegen ember

TÁRCZA.

Jézus korának pártjairól. ³

Különben a farizeus képviselte zsidóországban a szellemarisztokracziát — erényeivel és sajnos! fogatkozásaival együtt. Mint vallásos ember, mint politikus merőben konzervatív el egész a külsőségig. Rajongó annyira, hogy képes volt az bárminek véghezvitelére is . . . a független haza érdekében.

Bizonyos fokig ellentéte volt a farizeusoknak a sadduceus.

Ha a farizeus volt a zsidó tudós osztály, a sadduceus a bankárok tisztos rendjét képviselte.

Már előlegesen hallottunk felőlük annyit, hogy ellentétben a farizeusokkal, tagadták a feltámadást. Most ismerkedjünk meg velük közelebbről.

Nevük nem magyarázható ki oly könnyen, mint ellenlábasaiké. A sok felvétel közül, mit a tudósok csináltak e nép megvilágosítására, leginkább valószínű az a hagyományos felvétel, hogy e párt nevét egy bizonyos »Sádok« nevezetű embertől vette, ki egy bölcs főpapnak Sochus Antigonusnak volt a tanítványa. Ennek a Sochusnak tanrendszere, illetőleg bölcsészete a követ-

kezőkben foglalható össze: Az Istent nem szolgailag, hanem tiszta szeretetből kell tisztelni; a jót nem jutalomért, hanem a jó iránti szeretetből kell cselekedni. Ebből Sádok azt okoskodta ki, hogy ezért az életért nincs jutalom, tehát nem lehet sem feltámadás, sem örökélet. Sádok követői magukat Sádokistáknak, sádokféléknek, sadduceusoknak nevezték. Mesterük tanához hiven, megtartották hitüket, s az az összetűzés, mit az ap. csel. 23. 8-ban olvasunk, igen élénk világot vet gondolkozásunkra, »mert a sadduceusok azt mondják, hogy nincsen feltámadás, sem angyal, sem lélek.« Így hát a boldogulást más uton, a boldogságot más téren, kellett keresniök, nem a lelki javakban. Anyagiasságra valló gondolkozás módjukat ki mutatták nyíltan, előttük a fő a mai nap, minden órának leszakítani virágát, a holnap, a holnap buja, a jövő gondja ugyan kit aggasztana? Mit érdeklí őt, akárki parancsol. Jeruzsálemben csak lehessen élni, csak tudjanak a rendes napi élvezetek és munkakörben megmaradni . . . Szabad, tiszta hit, az atyák független hona . . . üres ábránd, naiv gyermek lelkeknek vesszőparipán való nyargalása.

Jellemükben van egy igen tiszteletre méltó vonás: a nyíltság. Az ap. csel. 4. 2. és 3. mondja Péter és Jánosról beszélve »a sadduceusok neheztelvén, hogy a népet tanítanak és hirdetvén a Jézus nevében a halálból való feltámadást, meg-

oltalma alá anélkül, hogy egyszersmind az atya keményszívűsége vagy tehetetlensége felől is ne panaszkodnánk: szintugy mi sem kereshetünk rajta kívül másnál segítséget anélkül, hogy ez által gyengeséggel vagy tehetetlenséggel, szeretetlenséggel vagy tulságos szigorúsággal ne gyanusítanók őt. Azt se használjuk ürügyül, hogy lelkiismeretünket méltán ejti félelembé bűneinknek tudata, a melyek az Atyát, ha még oly jó és szelid is, haragra indíthatták ellenünk. Hiszen még az emberek között is a fiu atyja előtt a maga ügyének jobb pártfogót nem szerezhet és elvesztett kegyét semmiféle szószóló által jobban vissza nem szerezhethi, mintha maga esdve megalázkodva és bűneit beismerve, az atya könyörületességéhez fordul (mert akkor az atyai szív nem képes tetetni magát, mintha az ilyen könyörgés meg nem indította volna): hát akkor a könyörületnek Atyja és minden vigasztalásnak Istene?! Valjon, — különösen mikor felhív és buzdít minket arra — nem inkább hallgatja-e meg az ő fiainak kegyelmet esdő siralmát és zokogását, mint bárki más pártfogását? — akiknek támogatásához csak azért folyamodnak, mivel az Atyának az ő jóvoltában és kegyelmességében kételkednek.

Az Isten ezen kimeríthetetlen atyai jósága van előnkbe rajzolva és feltüntetve abban a példázatban, amelyben az atya fiát, — ki tőle elidegenedett, ki örökségét kivéve, eltékozolta, ki ezekben iránta sulyosan vétkezett, — midőn hozzá visszatért, tárt karokkal fogadja; és nem vár addig, míg szóval bocsánatot kér, hanem maga megy eleibe s a visszatérőt messziről felismerve, készségesen hozzá siet, megvigasztalja és kegyelmébe

fogták őket, vették őrizet alá...» A Máté írása szerint való evangélium 22. 23-ban azt olvassuk, hogy elmennek a sadduceusok Jézushoz és egyenesen minden bevezetés nélkül e kérdést teszik fel: Mester Mózes azt parancsolta: Hogy ha valaki meghaland magzatok nélkül, annak atyafia elvegye az ő feleségét, mint sógorasszonyt... voltak pedig minálunk két atyafiak, és az első feleségét vévén magának, meghala és mivelhogy nem valának magzatai, az ő feleségét hagyta az atyafiára, hasonlóképpen a második és harmadik is, mind hetediglen, utolszor pedig az asszony is meghala. A feltámadás idején pedig melyiké léssen az asszony.»

Ha csak egy szempillantás alatt összevetjük a két jelenet közül az elsőt akármelyik olyannal, hol farizeusok kezébe kerülnek a tanítványok: ez utóbbit meg az adófizetés jelenetével: bizony a sadduceus minden rossz tulajdonsága mellett is, el kell ismernünk e jó indulatát is.

Hogy kik tartoznak e párthoz már megfelleltünk reá: a pénzaristokraták. Hiveik benn voltak a synedriumban is, de találunk közöttük vámszedőt is. Sőt még főpap is akadt közülök. Az az Anániás a ki főpap volt akkor, mikor Jakabot, az Ur testvérét a templomban megölték, szintén sadduceus volt... Át fogták az egész társadalmat, megakarták »dolgozni« az egész közéletet, hogy elveiknek minden vonalon való érvényrejutása jóllétbe, kényelembé juttassa őket.

visszafogadja. Mert azzal, hogy egy emberben a megbocsátó kegyelemnek ily kiváló példáját mutatja fel nekünk: arra akart tanítani minket, hogy mennyivel nagyobb kegyelemre számíthatunk nála, aki nemcsak atya, hanem minden atyák között a legjobb és legkegyelmesebb, kinek mi, bár hálátlan, engedetlen és gonosz fiai vagyunk: mégis az ő kegyelmére bizhatjuk magunkat. És hogy annál bizonyosabbakká tegyen bennünket afelől, hogy ilyen Atyánk ő minékünk, hogyha keresztyének vagyunk: nem csupán Atyának, hanem kifejezetten a mi Atyánknak akarta nevezeteni magát. Mintha így szólnának hozzája: Atyánk, ki oly nagy szeretettel viseltetél gyermekeid iránt, ki oly kész vagy a bocsánatra: mi, a te fiaid hozzád fohászkodunk és tégedet kérünk teljes bizalommal, sőt azon erős hittel, hogy bár méltatlanok vagyunk ily jóságos Atyára, te csupán csak atyai indulattal viseltetel irántunk. — Ha pedig nem arra nyerünk utasítást, hogy mindenki külön a maga Atyjának nevezze őt; hanem inkább, hogy mindnyájan közösen a mi Atyánknak mondjuk: ez arra figyelmeztet, hogy mekkora testvéri szeretettel kell lennünk egymás iránt nekünk, kik egy ilyen Atyának közös gyermekei vagyunk. Mert ha mindnyájunknak egy közös Atyánk van, akitől származik minden jó, ami csak nekünk részünkre juthat: illik, hogy mindent, ami közöttünk elosztva van, készek legyünk nagy leki örömmel egymással megosztani, amennyiben a szükség úgy kívánja. S ha ugy amint illik, készek vagyunk egymásnak kölcsönösen segédkezet nyújtani és egymást támogatni: akkor semmi által sem tehetünk nagyobb szolgálatot felebarátainknak, mintha

Céljuk nem sikerült... törekvésük erős ellenzékre akadt a farizeusok rajongó hazaszereztetésben.

Most még kellene szólnom a belső sadduceus emlegetése után a külsőről, de hiszem, hogy felesleges, mert a hialmasok, gazdagok öltözéke mindig egyforma volt és lesz is: a pénz.

Hátra lennének még az »essenusok«, de ő róluk a mit tudunk, aligha több annál, hogy: voltak. Félre vonultak minden nyilvános szerepléstől a haza, a vallás dolga nem érdekelte őket, még a Jézus által indított megragadó mozgalomban sem látjuk sehhol őket... Világuk talán egy külön világ volt, hol e földi lét nyomoruságát, sok baját az álmok tarka színű pillangójának csaponó szárnyalása üzte el elfásult lelkükről, hogy nevük fennmaradt, azt egy Jézus korában élt történetírónak, Josefus Ilaviusnak köszönhetjük.

Futólagosan vázolja e pártok harcában nőtt fel és erősödött meg az evangélium. Ma is pártok között hirdet életet, viszközéjük egységes életelvet. Akkor is, most is mindörökké az evangélium hozott váltságot az embereknek... az éltette őket... Legyen nekünk minden párton felül pártunk: a Krisztusé, szolgáljuk a farizeus rajongásával a sadduceus nyíltságával és az essenus csendes, zajnélkül való munkájával.

Ozsváth Lajos.

Őket a legjobb Atyának gondjába és gondviselésébe ajánljuk, kinek jóindulatát és kegyelmét birva, semmi más kívánni valónk nem lehet. És valóban, ezzel a mi Atyánknak is tartozunk. Mert, a ki valamely családapát igazán és szívből szeret: az egyszersmind annak egész házanépét is szeretettel és jóakarattal veszi körül. Eképpen aminő indulattal és érzelemmel viseltetünk a mi mennyei Atyánk iránt: hasonló indulattal kell lennünk az ő népe, családja és öröksége iránt is, amelyet annyira megtisztelt, hogy az ő egyszülött Fia örök teljességnek nevezte.

A keresztyén embernek tehát e szabály szerint kell imádkoznia, hogy imája legyen egyetemes és mindenkire kiterjedő, kik a Krisztusban az ő testvérei. És pedig nemcsak azokra, kiket a szemével lát vagy ismer, hanem mindenkire, akik csak a föld színén vannak. Akik felől, hogy mit határozott az Ur, nem tudjuk; hanem csak azt, hogy nekik a legjobbat kell kívánnunk és remélnünk. Jóllehet mindenekelőtt a mi hitünk cselédei iránt kell különös jóakarattal lennünk, akiket az apostol nekünk minden esetben kiválóképpen ajánl figyelmünkbe. Egy szóval, olyannak kell lennie minden imádságnak, hogy tekintettel legyen arra a közösségre, amelyet ami Urunk az ő országában és házában szerzett.

(Folyt. köv.)

Rákóczi sirja.

A Rákóczi sirját
Messze Rodostóban,
Ne zavarja senki,
Jobb neki ott békén,
Hontalan pihenni,
Mint nyugó álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával
Szomorubbá tenni!

Hadd álmadozzon ott
Szabad föld porában,
Távoli honáról,
A magyar libertás
Kivirulásáról
Hadd álmadjon meg ott
Szegény magyaroknak
Felszabadulását
A nehéz rabságból!

A szabadság szentjét
Kinek is lenne most
Idehozni lelke?
Az idegen földről,
Még idegenebbre!
— Oh mi dicsőségünk,
Jövendő reményünk:
Rab-göröngy ne hulljon
Alvó tetemedre!

. . . Hazajön, hiszem én,
Magyarok, még egyszer
Rákóczi hozzátok,
De nem úgy, de nem úgy
Ahogy gondoljátok

Mint az Isten lelke,
Az ő nagy, buskodó
Lelke száll majd előbb,
El haza hozzátok!

Az ő nagy, buskodó
Lelke száll előbb majd
Fiaink lelkére,
S teremt új világot
Egy új nemzedékbe,
Az örök szabadság
Igaz Istenének
Nagy, sírvafakadó
Gyönyörűségére!

Látom a jövendőt.
Fényes kikelettel
Alvók ébredését,
Milliók szívében
Egy tűz gerjedését.
Egy hiten, egy párton
Minden magyar embert,
A haza megbántott
Szent becsületéért!

Látom a jövendőt! . . .
Ez a világ lesz majd
Rákóczi világa.
Piros véreső hull,
Minden szem porára.
De minden porszeméből
Rózsa terem, rózsák:
A magyar szabadság
Százszorszép rózsája!

Majd, ha behinthetjük
Ezzel a virággal
Magyarország földjét,
Vértanúink minden
Vádló sirgöröngyét.
Majd, ha egy szabad, nagy
Magyar nép lakozza,
A három hegy alját,
A négy folyó völgyét:

Akkor, akkor . . . egyszer,
Pázsitos mezőkön:
Rézdobot veretnek,
Riadót fuvatnak,
Az egész nemzetnek;

S fölkel a félholt is
Diadalutjára
Minden kuruczok közt
A legáldottabbnak,
A legkedvesebbnek! . . .

Addig az ő sirját,
Messze Rodostóban,
Ne zavarja senki.
Jobb neki ott békén,
Hontalan pihenni:
Mint nyugó álmát
A magyar nemzetnek
Szomorú sorsával,
Szomorubbá tenni!

Szabolcska Mihály.

Isten ígéje.

(Képpel.)

— Milyen legyen a mi imádságunk. —

Luk. XVIII. 10—13.

Az ember nagyon sokszor csak azért cselekszik valamit, hogy lássák. A feltűnni vágyás örök betegsége az emberi nemnek.

Jézus ez ellen a rettenetes emberi betegség ellen emeli fel szavát úgy, hogy élénk állítja a feltűnéstől imádkozó farizeust. Elmondja, amint valószínűleg látta nem egyszer a jeruzsálemi templomban, hogy milyen a feltűnési vágyból imádkozó farizeusnak és az Isten színe előtt csendes imádkozó, büneit elismerő publikánusnak imája.

Amint e számunkban közölt kép is mutatja, a farizeus felemelt fővel, büszke arczczal mondja az ő imáját így: „Isten hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, paráznák, vagy minemű e publikánus is, böjtölök kétszer egy hétén, igazán megadom dézmáját minden marhámnak.” Ez az imádság nem a lélekből, nem az Isten trónjához száll. Nem is ragadja meg a lelkeket. A másik imádkozó embernek a publikánusnak imádsága felényi sincs, de azért többet ér az előbbinél. Rövid nagyon, de a lélekből Isten trónjához száll és megfogja, rabbá teszi, a mi lelkünket is. Csak ennyit mond: »Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek.«

Hogy e két imádság közül melyik a valódi tudjuk. Hogy a mi imádságunk milyen legyen, ha igazán imádság akar lenni, ebből megtanulhatjuk.

A farizeus azt mondja: hálát adok azért, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek. Szerinte lehet más is ember, de Isten előtt csak ő lehet kedves. Isten előtt csak ő lehet igaz. Ezzel ellenkezik már a mi imádságunk első szava is. Mi azt mondjuk: »Mi Atyánk!« Mikor ezt szívből mondjuk, még gondolni sem gondolhatunk arra, hogy mi különbek lehetnénk más embereknél.

A farizeus imádságában elmondja, hogy megadja dézmáját barmának, böjtöl. Tehát — ő tökéletes lévén — az Istennek is meg kell adnia minden jót neki. Mi csak azt kérjük: add meg a

mi mindennapi kenyerünket minékünk ma. Ezt sem kérjük azért, hogy érdemesek lennénk reá, hiszen azt is elmondjuk: bocsásd meg a mi vétkeinket. Ha kérünk, valamit azt Isten csak kegyelméből, ingyen adja meg nekünk.

A farizeus a templomban hangosan imádkozik. Nem a maga lelkének kielégítése végett, hanem azért, hogy mások hallják. Nem arra van neki szüksége, hogy az Isten hallgassa meg, hanem hogy az emberek hallják. Mi azt tartjuk, amit idvezítőnk mondott: »Te pedig mikor imádkozol, menj be a te titkos házádba és ajtód bezárva imádjad a te Atyádat«. (Máthé VI. 6.) Ott nem hallja más csak az Isten, de ő meg is hallgatja.

A publikánus is a templomban imádkozik. Ő nem számít arra, hogy más hallja-e, hanem arra vágyik, hogy az Isten meghallgassa. Azt mondja: légy irgalmas nekem bűnösnek. Ebben benne van minden, a mi benne kell, hogy legyen az igaz imádságban. Szívből származik, hiszen elismer bűnös voltát. Hittel mondatik, hiszen nem kér egyebet, csak az Isten irgalmát. Alázatosságot mutat ez az imádság, mert bűnös ember mondja. Nem állítja magát jobbnak másnál; egyet kér, a legfőbbet: Isten irgalmát.

Egy híres püspök beszélt, hogy predikációja után, mely az imádságról szólott egy aszszony arra kérte: tanítsa meg imádkozni, mert őt nem tanították. S ahogy ezt az aszszony elmondta: köny gyült a szemébe. A püspök nem tudott mást felelni erre a kérésre, mint azt: »Leányom te jobban imádkozol, mint akárki közülünk.« Ha úgy tudnánk imádkozni, mint ez az aszszony, igazán imádkoznánk.

Legyen ami imádságunk olyan, mint a publikánusé, mondjuk azt hittel ami imádságunkban: »Isten légy irgalmas nekem bűnösnek.« Farizeusok még most is sokan vannak, ha jól szétnézünk, mindenütt megtalálhatjuk őket.

Osváth Lajos.

Hazai krónika.

— 1903. május 12-én. —

Országgyűlés. Mult számunkban ott hagytuk el az országgyűlés dolgának elbeszélését, hogy

május 1. és 2-ik napján szóhoz sem engedték jutni a miniszterelnököt az ellenzék emberei. Ez a vihar azután elcsendesedett. De még — hogy májusi szóval szóljak — az Orbán napi fagy ott fenn is fenyeget. **Május 6-án**, mielőtt a gyűlés tárgyalni kezdett volna, **Lengyel Zoltán** azt kérdezte meg a honvédelmi minisztertől, igaz-e az, hogy Ausztriában a magyarországi illetőségű ujonczokat beveszik? Azt mondta Lengyel, hogy ez törvénytelen. **Fejérváry** miniszter azt felelte erre,

hogy magyar honosokat odaát nem soroznak. A dologból annyi igaz, hogy azokat, akik külső országban laknak s a sorozás idejét elérték, megvizsgálták, mert hazajöttek, hogy ne legyen költségük hiába. A gyűlés rendjén a törvényen kívül való állapotról szóló jelentést tárgyalták. **Ráth** Endre beszélt a jelentés ellen. Felolvasta egy — régen nemzeti párti, most a kormánypárthoz — tartozó képviselő **Hódossy** Imrének beszédjét, a melyben akkor elítélte az ex-lexet, s most meg helyesnek tartja. Azt kérdezte, hogy vajjon melyik az igaz, amit akkor mondott, vagy amit most csinál? A gyűlés jót kaczagott ezen a beszéden és a miniszterelnök meg akarta menteni az igazságot. Azt mondta, hogy **Hódossy** akkor sem volt csalhatatlan. De most sem az — mondták reá az ellenzék tagjai. Ahogy **Ráth** elvégezte beszédjét **Daniel** Gábor, az elnök azt indítványozta, hogy változtassák meg a rendet. **Polonyi** és **Ballagi Géza** hozzászólása

után olyan háboru támadt a függetlenségi képviselők között, hogy no. Kértek zárt ülést, kértek szavazást... s aztán a zárt ülésben egymásnak szépen megmagyarázták, hogy egymást sérteni nem akarták. Ezzel megbékülve, véget ért a gyűlés ugy 5 óra tájt. **Május 7-én** **Hódossy** Imre felelt meg **Ráth** Endrének tegnapi beszédjére. Azt mondta, ami akkor igazság volt, ma is az. Ha obstruálni lehetett jogosan ez előtt 4 esztendővel,

A FARIZEUS ÉS PUBLIKÁNUS.

ha ex-lexbe belementek régen, most is belemehetnek, csak álljon helyt a kormány a törvényen kívül való állapotért. Számadással az ilyen dologért csak egy független esküdtszéknek tartozik a kormány. Lengyel Zoltán az ilyen okoskodásra azt mondta, hogy nem okoskodás. Ezt mutatta ki egy olyan beszédben, mely háromnegyed tizenkettőtől fél kettőig tartott. A tegnapi vita a napirendről megismétlődött. Ennek eredménye lett, hogy elfogadták azt a tervet, hogy másnap a quótabizottság választásáról határozatát tárgyalják. *Május 8-án* először a quótabizottságról határoztak. *Széll* Kálmán azt javasolta, hogy mivel a törvényben gyökerezik a képviselőháznak ez a kötelessége, hát meg kell tenni. A miniszterelnöknek ez ellen a beszéde ellen *Kossuth* Ferenc szólalt fel először. Hivatkozva a nemzet jogára, a legszentebbre, — nem helyesli a quótabizottság kiküldését. Így beszélt *Eötvös* Károly is. *Széll* Kálmán válasza után a tegnapi és tegnapelőtti gyűlés végén lejátszódott napirend vita megismétlődött. A gyűlés végén *Molnár* Ákos kérdezte meg a belügyminisztert, hogy hajlandó-e a körorvosokat államosítani? *Május 9-én* *Nessi* Pál azt kérdezte meg a kormánytól, hogy mivel most törvényen kívül vagyunk — miért fogadja el az adót. A tegnapi quota-vitához *Molnár* Jenő szólott igen ügyesen a többiek között azt is mondta, hogy szálljon le arról a szénás szekérről, mellyel a sánczba jutott, s rakja le először a szénát, mert csak úgy mehet tovább. *Lovász* Márton azt kérdezte meg a gyűlés végén, hogy mi is van a Balkánon? *Rákosi* Viktor azért interpellált, hogy Horvátországban rendetlenségek vannak. *Krasznay* Ferenc meg a vámok dolgában kért felvilágosítást: Ezzel véget ért a gyűlés.

Egyházi élet.

Az erdélyi ref. egyházkerület május 9. és 10-én tartotta meg rendkívüli közgyűlését Kolozsváron, Br. *Bánffy* Dezső elnöklete alatt. A buzgó főgondnok, mióta a politikai élettől visszavonult, minden idejét az egyházi ügyek vezetésére szenteli. A letárgyalt fontosabb ügyek sorában elhatározták, hogy a theologiai fakultást oly módon alakítják át és rendezik be, hogy 80 theologus ifju és 40 bölcsészethallgató kényelmesen elférjen. Rendezték az igazgató-tanácsi központi tisztviselők fizetését. A marosvásárhelyi vallásánári tanszékre *Kóbori* János eddigi magyar-német nyelvi szaknárt alkalmazták. Következett a zsinati törvényjavaslatok tárgyalása. Kerületünk általánosságban azon az állásponton van, hogy az erdélyi ref. egyházkerületnek a multban kifejlődött sajátos egyházalkotmányát jövőben is fenn kívánja tartani. Magyarországi református testvéreinkkel való

szorosabb egyesülés (unio) érdekében csupán egyetlen felszólalás történt. Lapunk felelős szerkesztője sürgette, hogy hozzák létre a teljes uniót, mert így lesz egységes és erős a magyar kálvinista egyház. Az unio mellett is fenntarthatók egyházunk lényeges szervezeti szabályai. A többség a különállás mellett nyilatkozva, elfogadta a zsinati törvénytervezetet. Akár egyesülünk, akár külön legyünk, a fődolog az, hogy a Krisztusban kijelentett evangéliumtól el ne térjünk, azon szilárdan megmaradjunk.

A Bethlen-kör hangversenye. A kolozsvári »Bethlen Gábor-kör« a közgyűléssel kapcsolatosan, 10-én este hangversenyt rendezett. *Szász* Edith k. a. zongora játéka után *Szabolcska* Mihály verseket olvasott fel. *Szabolcska* Mihály neve nagyon népszerű ma az egész országban, verseit olvassák és szeretik mindenfelé, könyvei több kiadást értek el, a költő személyét a közönség szeretettel mosolygó arczczal, az ifjuság pedig hangos tapsviharral fogadta. *Szabolcska* két rövid, bájos verse után »Rákóczi sirja« című hazafias tüztől duzzadó, gyönyörű legújabb versét olvasta föl. Szünni nem akaró tapssal honorálta a közönség a néki nyújtott élvezetet úgy, hogy *Szabolcska* kénytelen volt kétszer is, újra meg újra kiállni s emlékezetből elmondani két nagyon is aktuális versét, a magyar katonáról s fiáról, akikért máris megremeg a szive, eszébe jutván, hogy ezek is szegények, ilyen német katonákká válnak. Ezek után igen szép meglepetésben részesült *Szabolcska*. *Bartók* Margit, a püspökünk leánya egy szép arany tollat nyújtott át neki. »Rákóczi sirja« cz. versét mi is közöljük. Még ki kell emelnünk *Váró* Ferencz szép felolvasását, melyben Nagy-Enyed veszedelmét írja le. Igen sikerült pontja volt az estélynek *Kovács* Károly buzás-bocsárdi ref. pap és *Zsigmond* Ferencz kolozsvári ref. kántor kettős éneke. A közönség alig telt be a szép énekek élvezetével. Az estély anyagilag is szépen jövedelmezett.

Menyhárt András kecseti ref. papot, az udvarhelyi egyházmegye érdemekben megöszült esperesét súlyos veszeség érte. Forrón szeretett hű neje, sz. *Imreh* Józefa, május hó 11-én meghalt 58 éves korában. Aznap reggel érkezett haza *Menyhárt* esperes Kolozsvárról, a közgyűlésről. Neje még várta a vonatnál, s este már meg volt halva. Szélhűdés érte. Aki ismerte — és ki ne ismerte volna Udvarhelymegyében — azt a boldog családi életet, melyet harminczöt éven át együtt éltek: az megérti a veszeség nagyságát. *Menyhártné* egyike volt a legderekabb székegy asszonyoknak, akinek ritka vendégszeretete jótékonyága messzire ismeretes volt. Ezt a boldogházasságot Isten nem áldotta vala meg test és vérszerinti magzatokkal, hanem azért soha sem hiányzott házukból a gyermek. *Menyhártné* állandóan magánál tartott egy-két árva gyermeket. Fölnevelte, szárnyakra bocsátotta, aztán másikat vett fel újból. Így szolgálta az Isten országát, anyaszentegyházát. Temetése megszámlálhatlan résztvevő közönség jelenlétében máj. 13-án történt meg Kecsetből, hol *Biró* Áron megható szép

imában kért vigasztalást Istentől, Székelyudvarhelyre szállították és itt helyezték örök nyugalomra. Elkísérte Kecset-kisfaludi egyház minden felkelhető tagja, kicsiny és nagy, ifju és öreg, bizonyosságul nagyszeretetének. Sirjánál *Vajda* Ferencz udvarhelyi pap mondott felemelő beszédet. Nyugalma legyen csendes. Bánatos férjének a jó Isten adjon erőt és vigasztalást.

Kegyesség útja.

— A kártékony ág. —

Volt egy embernek szép rózsafája, mely évenként teljes épséggel virágzott, idővel csak leveleket s tövist termett. E felett a fa tulajdonosa igen csodálkozék s egy jártas és szakértő kertészt hivatott, ki a fát jól megvizsgálván azon megjegyzést tevő, hogy a fán lévő nagy ág, mely tőle a nedveket elvonja, eltávolítandó, mit meg is cselekedett. És valóben e rut ág volt minden baj okozója, mivel a virágoktól még bimbó korokban a kifejléshez szükséges nedveket elvoná, s így nemcsak haszon nélkül, hanem még ártalmasan is nyult oly hosszurra. Miután ez ág eltávolított, a fa ismét meghozta előbbi mosolygó virágait. Néha a szivben is sarjadozik ily gonosz ág s abban nagy károkat tesz. Az ember szive sokszor becses virágokkal dicsekedhetik, mint: szerénység, szorgalom, kedvesség, önmegtartóztatás stb.; míg nem oly valami sarjadozik fel, mely mind e virágoknak árthat, s végre azokat megsemmisíti.

Az önzés egyike ezen veszélyes ágaknak. Minden egyéb általa meggyengítettik. Sajnos, hogy az életben első helyen áll, pedig mindent felemészt, hogy gazdagítsa s hizlalja magát: ha ezt elérte, mit mutathat fel? Nem egyebet, csak ami rut és gonosz. — Őrizkedjetez tőle, mert a bünök, melyeket szül, nagyobbak önmagánál.

A nagyravágyás szintén veszedelmes sarjadéka az emberi szivnek. — Mily magasra törekszik. Mennyire terjed ki. Mennyire fáradozik mások elhomályosításában, hogy az emberek figyelmét kizárólag csak magára vonja. — De a nagyravágyás a bukás előzője, mit a nemzetek és egyesek története eléggé bizonyít. És ha ezt ki akarjuk kerülni, ki kell ezen bünt szivünkben tökéletesen irtanunk.

A restség szintén igen gonosz ág, melylyel sajnos, az életben igen gyakran találkozunk. Rendszerint rest gyermeknél a jó tulajdonok fel nem lelhetők. A tunyaság oly ág, mely számtalan sarjadékat elnyom, melyekből idővel illatos virágok lehettek volna. Nehéz restnek lenni a nélkül, hogy valami más bün szolgájává ne aljasuljunk; és végre ha a lomhaságnak nincs mit megsemmisítenie, akkor a lélek urává lesz, s ha ez történik, oda van a lélek boldogsága. Kisértésétek tehát meg magatokat, hogy nem sarjadozott-e fel szivetekben egy ily kártékony hajtás. Ha igen, ugy kertészként vágjátok azt le tüstént; ha ezt tenni felednétek, ugy az elfojtaná a bennetek lévő jó indulatokat. — De el ne feledjétek kérni az egek Urát, hogy adjon erőt ezen nemes, de nem csekély munkátokat az ő segédelmével véghez vihetnétek.

— Ne ölj. —

E parancs »Ne ölj« sokkal bővebb tartalma s mélyebb értelmű, mint fölületesen vagy közönségesen vélik. Kezed meglehet tiszta testvéred véréből, de tiszta-e a szájad testvéreddel való veszekedéstől? Kést soha nem fentél ugyan felebarátod szivére, de soha nem sebzetted-e meg őt szivérzésig durva, fulánkös, kétélü szavakkal? Mérget soha nem itattál vele, de nem kevered-e a szidalmazás és zsörtölődés mérget tán naponkint reggeltől estig étkeibe? Halljátok meg ti hirtelen haragu férfiak, ti veszekedő nők, ti perlekedő testvérek, ti lelkiismeretlen fecsegők és rágalmozók, halljátok meg, hogy nyelvvel is lehetünk gyilkosokká, hogy szavakkal is lehetünk méregkeverőkké. Ah, nem egy sziv vérzik titkon napokig, évekiglen s vére égre kiált a nélkül, hogy vérfoltokat látnánk a földön, mert a gyilkos, mely megvérezé, kemény szeretetlen szavak valának s a gyilkos, aki megsebzé, tán te magad vagy? Ah, hány koporsóban fekvőről mondhatná a halottvizsgáló: »megmérgeztetett.« De a méreg nem olyan méreg, aminőt az orvos a hullában talál, nem mireny, nem gálicz; annak neve bu és szivfájdalom; ilyen méregkeverőt nem földi törvényszék állit sorompói elé, de ítélendi az Örökkévaló. Ilyen méregkeverő a gonosz ellenség, a hütlen barát, a kötelességéről megfeledkezett élettárs, a veszekedő nő, a perlekedő szomszéd. Szavait, parancsait az Ur komolyan veszi s nemcsak a kezekre, hanem a sziv mivoltára néz. Ki szivében haragot és gyűlöletet táplál embertársa iránt s minden rosszat kíván neki, sőt azt, ha nem félne a büntetéstől, meg is tenné, — nem olyan gyilkos-e, aki ha nem is emberek előtt, akik csak tetek szerint ítélnének, de igen is Isten előtt, ki a szivére néz, büntetésreméltó? Oh, mélyében nem egy embersziv tulajdonkép gyilkosbarlang, melyben a gyűlölet, harag, gyilkosság, bosszuvágy, rágalom, irigység, csalás gonosz gondolatai éjenként tanácskoznak s világosságot kerülvő csinyait üzik, ha nem is mernek napfényre kilépni! S ki az, ki szivét nem érné néha-néha ily pokoli vágyakon, ily gonosz gondolatokon rajta? ki ne sütné le szeméit e szavak hallatára: »Valaki haragszik az ő atyafiára, méltó ítéletre.« Ha így magyarazzuk e parancsot, ha így világítunk le szivünk mélyére, ugy mindnyájunknak bünösöknek kell magunkat tartanunk, soktól elszoknunk, irigy szeméinket, veszekedő nyelvünket kívájnunk, tisztátlan szivünket kitépnünk s okunk van könyörögni: Oh Istenem, teremts bennem tiszta szivet.

— Az Isten szererete —

legtökéletesebben elégíti ki emberi természetünket. Mert ha javak közé számítjuk, minden más javak benne foglalvák; ha törvénynek tekintjük, minden mást az parancsol; mint a törvény betöltése, az tölt be minden más parancsot; mint cél, az minden más célök célja; mint jólét, az a legméltóbb, legboldogítóbb öröm; ha a lélek foglalkodásának tekintjük, tárgya a legtökéletesebb lény s ennek dicsőítése az ő boldogságának célpontja; mint emberi lelkiület az ember természetét legfőbb méltóságában mutatja.

Vegyes hírek.

Az emberiség vallása. Egy német tudós megcsinálta az emberiség felekezeti statisztikáját. A legújabb adatokat használta a munkájához. E szerint az ismert világ lakóinak száma összesen 1,514,510,000 lélek. A föld lakosságának majdnem egyharmada 534,940,000 ember keresztyén vallású. Van azután összesen 175,290,000 mohamedánus, 10,860,000 zsidó. A többi 823,420,000 ember vallás szerint így oszlik meg: 300 millió Konfucse követője, 210 millió Brahma hive, 121 millió budhista, ezek a legnagyobb felekezetek. Zeller statisztikája szerint a föld lakosságában 1000 emberből keresztyén 346, zsidó 7, mohamedán 114, más felekezetű 523. Vajjon mikor lesz ez a nagy szám, mely a nem keresztyéneket jelöli — keresztyén? A keresztyének közül hány igaz keresztyén?

Templom a háztetőn. Londonban most az a furcsa szokás kezd lábrakapni, hogy a háztetőkön imádkozik a nép. Az első istentisztelet a City Road egyik háztetőjén történt, az egykori híres görög színház közelében. Ez a városrész a legszegényebb és legsűrűbben lakott része Londonnak. A szertartás helyére, amely kis fákkal és bokrokkal van beültetve, az utcza felől juthatnak a hívők valami lépcsőféle feljáraton, amely így az utczaról tekintve elég furcsának mondható. Ugylátszik, megvalósul az, amit az irás mond a Máté ev. X. rész 27. versében.

Székelyudvarhelyt a mult héten szombaton temették el Kállay Miklóst. Ez a becsületes ember 68 évig élt s egész életében úgy szerette hazáját, hogy halála előtt kevéssel az volt utolsó kívánsága: tegyék a szive felébe Kossuth Lajos arcképét. Oda is tették. Így szereti hazáját a székely.

Az iszákosság ellen ma már nálunk is küzdenek az emberek. A mult héten Budapesten egy tudósokból álló gyülekezetben Dr. Stein Fülöp orvos beszélt az iszákosságról s kimutatta, hogy az iszákosság édes anyja a szárazbetegségnek.

Négy esztendeje, hogy Budapesten a bankok kasszáit rendre mind kirabolják, vagy megpróbálják kifosztani. A mult héten azon fogták meg a diszes társaságot, hogy géppel akarta a kasszákat feltörni. — Ezek nem tudták a nyolczadik parancsot.

Seprősön bírót választottak. A választáson emberhalál is esett. Seprősön még nem olvasták, — ugylátszik — a rómaiakhoz irt levét XIV. r. 12. versét.

Egy szegedi ujság, a Meteor azt írja az időről, hogy Május hava változatos lesz, ahol a fagy veszélye kísért és pedig leginkább 18-án. A fagyos szentek hozhatnak változatos időjárást, de fagyos jellegük nincs. Erre nézve inkább az előző és az azokat követő napok a veszedelmesek. Nagyobb eső várható 22-én. Átlagban május hűvösnek, csapadékosnak ígérkezik. Esőt 21—25—27 29—30-ra jósol ez az ujság. Meglátjuk!

Milyen lesz a termés? A földmívelésügyi miniszterium most tette közzé jelentését a vetések

állásáról és a mezőgazdasági állapotról április hó 30-án. Sok a panasz a jelentésben a rendetlen idő miatt, de azért a mai állapot még nem mondható rossznak és így remélhető, hogy az idén még elég jó termése lehet az országnak. Nagyobb károk csak a korai gyümölcsösökben, a korai szőlőben és a repcékben vannak.

Az áruló nadrág. Egy híres angol védőügyvéddel történt. Az ügyvéd egy munkást védett, kit kenyéradója azzal vádolt, hogy egy nadrágját ellopta. Abban a szent meggyőződésben, hogy védenecze ártatlan, olyan tüzzel beszélt, hogy a bíróság folmentette. A vádlott ennek daczára nem mozdult a vádlottak padjáról, melyből Angliában csak a felső test látszik ki. — Már elmehet, szólt erre a védő, siessen, hisz ugyis elég időt vesztett! — Weil! felelte a munkás, mennék is már, de épp az a nadrág van rajtam és attól tartok, hogy a volt gazdám, ki még nem ment ki a teremből, ha most elmegyek előtte, fölismeri.

Király és halász. A jelenlegi olasz király szenvedélyes halász, de e téren minden igyekezete daczára nagyon kevés sikert tud elérni. Egy napon hét sovány halacskával ballagott nagy busan kastélya felé. Utközben egy halászszal találkozott, a ki őt meg nem ismerve, tőle tüzet kért. A király átnyujtotta neki égő szivarját, s a halász ezzel pipára gyujtott. Eközben a király zsákmányát megsejmelve, a következő megjegyzést tette: »Őn ugylátszik nem sokat ért a halászhathoz. Ha sovány zsákmányát látom, majdnem a királynak tartom Önt.« A király kérdésére a halász a következőképp folytatta: »A király is azt hiszi, hogy ő pompás halász, pedig ebben ő kelme meglehetősen ügyetlen; sokkal alkalmasabb királynak, mint halásznak.« A király nevetve ment haza.

A tüdővész pusztítása. Az emberiségnek legnagyobb ellensége a tüdővész, bár mindenféle módon védekeznek ellene, rettenetesen pusztít hazánkban. A belügyminiszterium jelentése szerint 1901-ben az országban 70,731 ember pusztult el gümőkórban. Rettenő szám ez s az utóbbi évben alig látszik javulás.

Vigyázatlanság áldozata. Vizaknán egy oláh ember az erdőben egy nagy fa levágásakor keletlenül vigyázattal nem lévén, a fa reá esett s úgy összetörte, hogy az agyát ruhában hozták haza. Szörnyet halt, nőt s két árvát hagyott maga után.

A művelt Jóska. A csalóköz egyik kis falucskájában a következő mulatságos eset történt a napokban: Kocsi állott meg az anyakönyvi hivatal előtt. A gazda kiszállt a kocsiból, hogy a családját ért örvendetes eseményt bejelentse az anyakönyvvezetőnek, ezalatt pedig a Jóska gyerekre bizta a lovakat, aki nemesak az irás olvasás zeg-zugos birodalmában tett szert alapos jártasságra, hanem igen tudományos és művelődött gyerek hírében állott odahaza. Amig apjuk odabent járt az anyakönyvvezetőnél, a lovak megvadultak s neki rohantak az anyakönyvi hivatal épületének. A Jóska gyerek szörnyen megijedt és torkaszakadtából ordította: »Ides apám gyűjjék már ki, megvadultak a lovak s most beszaladnak — a pógári házasságba!«